

Länsstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (4)

Datum
2024-04-30

Diarienummer
3260-2024

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över Kommissionens meddelande om EU:s kommande klimatmål för 2040 (COM (2024) 63)

Er beteckning: KN2024/00503

Sammanfattning

Länsstyrelsen Norrbotten ställer sig bakom EU-kommissionens tredje och mest ambitiösa alternativ om förslag på klimatmål till 2040 som innebär en minskning av växthusgasutsläppen med 90–95 % netto jämfört med 1990 års nivåer, då det alternativet går i linje med den utveckling vi behöver se för att ha en möjlighet att begränsa klimatpåverkan inom ramen för internationella åtaganden.

Länsstyrelsen synpunkt är att helhetsperspektivet bör förstärkas i enlighet med de globala målen i Agenda 2030. Det finns ett riksdagsbundet mål för att nå omställningen till ett hållbart samhälle. Målen i Agenda 2030 är integrerade och odelbara för att säkerställa att ingen ska lämnas utanför.

Länsstyrelsen ser positivt på att beredskaps- och jämställdhetsperspektiven lyfts så tydligt, men har synpunkter på vissa aspekter för att tydliggöra förutsättningarna och ambitionen tydligare.

Länsstyrelsen välkomnar kommissionens ambition att förbättra marknaden för koldioxid, som ett sätt att ta hand om de koldioxidutsläpp som inte kan elimineras på annat sätt, och reducera mängden koldioxid i atmosfären genom lagring av biogen koldioxid.

Klimatmål för 2040, Avsnitt 1, En vision bortom 2030

Länsstyrelsen Norrbotten är positivt inställd till att beredskapen får en upplyft roll. Framåt är det viktigt att säkerställa att omställningen till ett koldioxidneutralt samhälle går hand i hand med ett samhälle

som är mer resilient mot kriser och krig, i form av en stärkt självförsörjning både av livsmedel, elproduktion och grön teknik.

Länsstyrelsen håller med om att det är viktigt att den sociala dimensionen är en integrerad del av omställningen. Länsstyrelsen saknar dock urfolkets naturliga del i omställningen. Samerna är en av Europas mest utsatta grupper för klimatrisker eftersom deras livsstil, kultur och levebröd är avhängigt fungerande ekosystem och begränsade klimatförändringar. Rennäringen i Norrbotten påverkas extra hårt av klimatförändringarna (och klimatförändringarna sker snabbare i norr) vilket försvårar föda till renar, flytt av renar och så vidare. Samtidigt fortsätter industrialiseringen att påverka deras kultur och rennäring negativt. Att den snabba omställningens negativa effekter för urfolk ska minimeras saknas i förslaget.

Länsstyrelsen Norrbotten vill i detta sammanhang även framhålla betydelsen av att involvera och inkludera barn och unga i dialogerna. Barn och ungdomar med olika livsvillkor och förutsättningar har rätt att bli lyssnade till i enlighet med Barnkonventionens artikel 12 – barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Effekterna av ett förändrat klimat, den snabba omställningstakten i Norrbotten som industri län samt effekterna av en eventuellt utebliven omställning påverkar i allra högsta grad? den generation som är barn och unga idag och vuxna om några år.

Klimatmål för 2040, Avsnitt 3, Målet för 2040 och en väg till klimatneutralitet

Länsstyrelsen Norrbotten ställer sig bakom att EU inför ett klimatmål enligt alternativ 3 i EU:s klimatforskningsråd, det vill säga ett utsläppsmål på 90–95 % till 2040. Länsstyrelsen anser att alternativ 3 är det enda alternativet som ligger i linje med en tydlig omställningsväg bort från fossila bränslen som COP28 efterlyste och det 1,5 graders mål som fastställdes i Paris (COP21), då en snabb utfasning av fossila bränslen är viktig. Det ger den tydliga signal som behövs, för fatta nödvändiga investeringsbeslut idag som kommer att finnas på plats 2040. Det är även det alternativet som ger de största fördelarna när det gäller energioberoende och ökat skydd mot prischocker för fossila bränslen.

Alternativ 3 innebär dock för ett län som Norrbotten att omställningstakten går mycket fort gällande att utvinna mer råvaror, öka elproduktionen och elnätsutbyggnad och annan övrig nödvändig infrastruktur. Den snabba omställningstakten ökar risken för att

andra värden i Norrbotten kompromissas bort. Miljömålen Ett rikt växt och djurliv, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Myllrande våtmarker och Storslagen fjällmiljö är miljömål som i Norrbotten inte kommer att nås till 2030 med idag beslutade styrmedel och trenderna är negativa. Det skulle få stora negativa konsekvenser för biologisk mångfald om förutsättningarna för dessa miljömål försämrades ytterligare. Förutom dessa risker så kan en snabb utvecklingstakt medföra att urfolk, friluftsliv, turism och Norrbottens attraktionskraft påverkas negativt. Norrbotten med sina åtta årstider och stora kontraster i både ljus och temperatur bjuder in till att leva nära naturen ("the artic lifestyle").

Länsstyrelsen synpunkt är att helhetsperspektivet bör förstärkas i enlighet med de globala målen i Agenda 2030. Det finns ett riksdagsbundet mål för att nå omställningen till ett hållbart samhälle. Målen i Agenda 2030 är integrerade och odelbara för att säkerställa att ingen ska lämnas utanför.

Mot en ambitiös industriell koldioxidhantering för EU, Avsnitt 4 - 5

Länsstyrelsen Norrbotten välkomnar kommissionens ambition att förbättra marknaden för koldioxid. I Norrbotten finns det många industrier (till exempel massabruk, skogs- och gruvindustrin). Det finns stora möjligheter att nyttja dessa för att avskilja koldioxid och aktivt minska koncentrationen i atmosfären, och en stärkt marknad för koldioxid skulle ge en starkare grund för den utvecklingen i länet.

Övriga synpunkter

Länsstyrelsen anser att perspektivet att investera i människors förmågor att ställa om saknas. För lyckad klimatomställning i Norrbotten har Länsstyrelsen märkt att det finns stor potential i att öka förmågan hos aktörerna i länet (inklusive myndigheterna) gällande att tänka innovativt och utforskande (istället för "business as usual"), öka förmågan att relatera till varandra och naturen, samt förmåga att bygga broar och samarbeta. För att fånga upp den här potentialen krävs dock en systematisk integrering, investering och utbildningsplan för att skapa ökad handlingskraft, klimatledarskap och mänskliga kapaciteter nödvändiga för klimatomställningen. Detta skulle leda till ökad klimatreiliens och förutsättningar att

lyckas med hållbarhetsutmaningar på individ-, kollektiv-, och systemnivå.

Länsstyrelsen saknar området klimatanpassning. I *Regeringens skrivelse 2023/24:97 Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning* anges (bland annat) att en stor utmaning som behöver hanteras är ”globala klimateffekter som påverkar handel, livsmedelsproduktion, immigration, internationella relationer och säkra livsmiljöer.” För att uppnå hållbara, rättvisa och välmående samhällen behöver klimatanpassning vara med i bedömningsgrunder, analyser och beslutade inriktningar.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Katarina Ljunggren med Ann Murugan som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Avdelningschef Susanne Friberg medverkat.